

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — . . . 80 »
Félévre . . . 3 » — »	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 » 50 »	Egész évre . . . 10 frt — kr.
Egy hónapra — . . . 60 »	Félévre . . . 5 » — »
<i>Helyben házhoz hozva:</i>	Negyedévre . . . 2 » 50 »
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra . . . 1 » — »
Félévre . . . 4 » — »	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

Üdvözlétül.

A világegyház látható Fejének követe, az egyházi hatóságok hódolatával, a vallásos hívő lelkek mély tiszteletével üdvözölt képviselője immár a püspöki lak egyik keleti ablakáról nézi a Körös két partján hosszan elterülő ős várost: Váradot.

E város honalapító Árpádnak a kath. egyházba oltott sarját, a vallásos sz. étellel párosult honszeretetnek, az egyház iránti odaadással megférő fejedelmi függetlenségnek századok eseményein felül kimagasló példaképét: Szt. Lászlót ismeri megalapítójául, kit Róma és a Pápa iránti vallásos hódolata, egyháza tanainak követése nem akadályozza abban, hogy hazájára, nemzetére, körösparti városára biztos művelődésnek hasznát, harci vitézségnek fényét, Európa elismerésének dicsőségét ne árasztssa.

És ha a kereszténység közös Atyjának követéssel végig tekintünk a Szt. László alapította városon, élénk varázsoljuk nagy multjából századok eseményeit: egyet nem tagadhat elfogulatlan igazságos elme, hogy e város hire-neve, műveltsége, dicsősége össze volt forrva a hitettséggel, melynek elvesztését, mint a haladás, erősség és virágzás legbiztosb alapjának megdőltét — Köleseyben is volt igazság beismerni, megsiratni.

A szakadás, az a szerencsétlen mély szakadás, — csak elfogult nem látja, — szülőoka lön e város és vidék sok-sok szerencsétlenségének, lappangó forrása minduntalan kitöréssel fenyegető újabb bajnak.

De a rég multnak ama zavartalan dicsősége; az egység eltűnté utáni bajok közepett is az egyházhoz és hazához ragaszkodásnak szoros kapasa, s a mindkét irányban fönlevő kötelességek egyaránt hű teljesítése szelidség- és türelemmel: ez

adja meg nekünk a bátorságot, a meggyőződés erejét és a tiszta lelkiismeret parancsának szíves követését arra nézve, hogy Szentséges Atyánk követét egyházas és hazafias örömmel, a multakra nézve hálával, a jövőbe tekintve legjobb reménnyel, a régi-régi jó magyar embertől elválaszthatatlan lovagias vendégszeretettel üdvözöljük, ünnepeljük a nvárad püspöki megye székhelyén, biboros Főpásztorunk oldalán, Szt. László örökségének falai közt.

Épen szt. Adalbert püspök és vértanu ünnepét üli mai nap e hazában a kath. egyház. Azon püspökét, ki a hitterjesztés buzgalmával lelkében az ős magyarok közzé jött, itt Géza vezér fiát Istvánt megkeresztelése ezzel Árpád nemzetségét, majd általa a nemes magyar fajt a nyugati egyház ős fájába oltá, a műveltség és tudomány központjának, Rómának atyai gondozása alá helyezte; vagyis — ami azzal egyértelmű — a magyar nemzet ittmaradásának, Magyarország immár ezeréves fennállásának alapját tette le.

Nagy szerencsének tartjuk tehát és méltán, sőt joggal tarthatjuk szerencsénknek, hogy épen most, ezer éves ittlétünk nagy ünnepének előestéjén, hazánkban, sőt épen végvárat képező városunkban képviselőjét üdvözölhetjük és ünnepelhetjük. Annak, ki annyi balszerencse közt s oly sok vizsály után mindig egyformán szerető atya e nemzetnek s letéteményese azon elveknek, melyek az országok legbiztosabb talpköveit képezik.

Hazafias dolgot cselekszünk tehát, midőn ő Szentsége követét közöttünk a hála, hódoló tisztelet és a boldogító remény érzelmeivel ünnepeljük.

Hozta Isten közzénk! Érezze magát Ő is boldognak közöttünk!

Az egyházpoltikai törvényjavaslatok.

A képviselőház, mint már közöltük, ma, kedden, április 23-án, d. e. 10 órakor tartja a husvétli szünetek után első ülését. Ez ülés tárgyát az elnöki előterjesztések fogják képezni, s ezenkívül megfogják alapítani a következő ülés napirendjét.

Az első törvényjavaslat, mely a képviselőházat már a szerdai ülésben foglalkoztatni fogja, az izraelita vallás egyenjogúsításáról szóló javaslat lesz, melyet a főrendek tudvalevőleg visszautasítottak. Erre nézve a kormány, vagy valamelyik képviselő meg fogja tenni az indítványt, hogy a javaslat változatlanul fenntartassék s a főrendi házhoz visszaküldessék.

Közvetlenül utána fogja a képviselőház tárgyalni a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvényjavaslatot, mely a főrendi házban szintén megbukott.

Az erre vonatkozó főrendi házi üzenet, első részében visszautasítottatni nem fog, mert a képviselőház előreláthatólag hozzájárul a főrendi ház stílárius módosításaihoz. A felekezetenküliséget illető 3-ik szakasz tekintetében, a bizottság, mely előlegesen tárgyalás alá veszi, jelentésében azt fogja indítványozni, hogy az eredetileg megállapított rendelkezések fenntartassanak, s illetőleg az egész szakasz változatlanul visszahelyeztessék.

Ime a félhivatalos uton hirdetett kilátások. Tehát a kormány ezeknek a javaslatoknak keresztül hajtásával akarja megparálni legújabb erősen megingatott liberális politikáját.

A főrendi ház e szerint harmadizben lesz hivatva, ezen kérdésekkel foglalkozni, és pedig már május havában. E tekintetben megtörtént a döntés, azokkal szemben, kik a javaslatok főrendi házi tárgyalását az őszre kívánták elhalasztani.

A kormányra a főrendi házszal szemben, nagy és nehéz küzdelem várakozik. — S hogy ez a győzelemre igen kevés kilátást nyújt, ezt kormánypartí körökben is elismerik.

A félhivatalosok által a szavazatok számarányairól terjesztett kombinációk nem egyebek, mint játék és szemfényvesztés. A tény az, hogy a kormányra nézve a javaslatok ügye most sokkal rosszabbul áll, mint a második szavazáskor.

Kétségtelen, hogy a felekezetenküliség és a recepczió, semmi szín alatt sem fognak a főrendiház által elfogadtatni.

A kormány körében épen nem ringatják magukat tévedésben a helyzet felől, s tudják, hogy az új küzdelem jelentékenyen kedvezőtlenebb kilátásokkal indul meg, mert azóta az ellentétek, sok tekintetben, még inkább kiszélesedtek.

A nyitrai választás.

Holnap, szerdán, április 24-én meg fog történni a nyitrai második választás. A legellentétebb hírek érkeznek a kerületből. Kormánypárti jelentések úgy szólnak, hogy Janits mindenütt lelkes fogadtatásban részesül, a hangulat a jelölt érdekében jó, a győzelem »már most« biztosítottak tekinthető.

Ellenben a néppárt is teljesen biztosítottak tekinti gróf Zichy megválasztását, ha tudniillik megint az nem történik, hogy a választók megfosztatnak ebbeli joguktól.

A leg tárgyilagosabb közlemények már is a kormánypárt részéről az izgatás, az ámitás és a presszió minden eszközeinek igénybevételét konstatálják.

A választási elnök, ki az első alkalommal is ugyancsak kompromittálva volt hír szerint tisztét újabb azzal fogadta el, hogy a mi előbb nem sikerült most neki sikerülni fog.

Igen érdekes körülmény, hogy a milyen nagy mérvben terjesztették a liberális lapok eleintén, ismét a vész híreket a néppárt rovására, most, közvetlenül a választás küszöbén, épen olyan nagyon hallgatnak az ilyenekről. Világos jele ez annak, hogy semmiképen sem sikerült a néppártiakat bármi rendezavarásra provokálni.

Annyi bizonyos, hogy gróf Zichy pártja tulnyomóan nagyobb Janitsénál, s persze minden attól függ, valljon magánál a választásnál megint nem történnek-e olyan erőszakoskodások, mint az előbbi alkalommal?

A választás bizonyosan ismét nagyon izgalmas lesz. A kormánypárt részéről Gajári Ödön, Kubinyi György és Krajszik Ferencz képviselők, a néppárt s illetőleg a főrendiházi el-

lenzék részéről gróf Zichy Nándor és gróf Esterházy Miklós Mórincz a helyszínére utaztak, hogy a választási eseményeknek tanúi legyenek.

Milyenek lesznek az állami anyakönyvek?

A belügyminiszterium nagy tevékenységet fejt ki az állami anyakönyvvezetés berendezésében. Az anyakönyvi kerületek beosztása után most van folyamatban az anyakönyvek elkészítése. Az igazságügyminiszteriummal egyetértve állapítják meg az anyakönyvek rovatainak végleges beosztását s azután az állami nyomdában fogják kinyomatni az anyakönyveket. Hogy a hamisításoknak eleje vétessek, az anyakönyvek különböző színű alapnyomással láttatnak el s ez alapszíneket stilszerűen változtatták össze: a születésekről vezetendő anyakönyvek alapnyomását a remény zöld színében eszközlik, a házassági anyakönyvek a szerelem rózsaszínében fognak »alapnyomatni,« míg a halálozások anyakönyve gyászos sűrű alapnyomást kap. Szakértők attól tartanak, hogy a zöld alapnyomás harmincz év múlva el fog enyészni, de ekkor a hamisításokat megakadályozza az, hogy a harminczéves tinta fakult vonásait nehéz utánozni s vegyi vizsgálat az ilyen hamisítást mindig teljes határozottsággal megállapíthatja. Miután ez év utolsó negyedében lépnek életbe az anyakönyvek s egy negyedévre nagyon vékonyka füzeteket kellene készítenni, most egyszerre 1896 végéig, vagyis öt negyedévre készítik el az anyakönyveket, melyek azonban oly óriási tömeget fognak képviselni, hogy azoknak a belügyminiszteriumban való elhelyezése és onnan való el Expediálása egyszerre csak úgy volna lehetséges, ha még egy belügyi palotát építenének s a miniszterium létszámát megkettőztetnék.

Agliardi pápai nunczius.

— Az ünnepség részletei. —

A pápa nagydíjű követét: Agliardi Budapestén a vasúthoz a római katolikus egyház notabilitásai kísérték ki és vettek tőle busut, mikor az indulást jelző második csengés elhangzott a pályaudvarban.

A nagyváradi bíboros megbízásából — mint már említettük — Palotay László nagyváradi kanonok napokkal előbb felment Buda-

pestre, hogy a kedves vendéget Szent-László városába kísérje, ahol igazi szeretettel várják, ahol olyan igaz örömmel fogadták Agliardinak azon kijelentését, hogy Nagyvárad tudós bíborosokát saját székhelyén fogja felkeresni.

A pápai követet utközben is ovációban részesítették. Minden állomáson az összes vasúti tisztikar tisztelgett a szállító vonatnak. Amint a gyorsvonat Szolnokon a pályaudvarba berobogott, Eviva éljenkiáltások hangzottak fel és amint Agliardi kiszállott, Karkocz Alajos plébános latin- és később egy cs. és kir. százados olasz nyelven üdvözölte az ünnepelet, bemutatván neki beszéde után a parancsnoksága alatt álló katonákat.

Agliardi meglepetve a nem várt ováció által, meghatva szintén olasz és latin nyelven néhány barátságos és köszönő szót intézett a jelenlevők közül a notabilitásokhoz és kíséretével: Palotay László kanonok, Bundala Mihály budapesti papnőveldei lelki igazgató, gróf Montagnini di Mirabello Károly titkárral újból elfoglalta kocsiját a közönség szüni nem akaró éljenzése közben.

Püspök-Ladányban.

Alig hogy a vonat berobogott a pályaudvarra Winterhalter Antal és Vinkler József kanonokok, kik egész ideig utaztak eléje, léptek be a nunczius szalonkocsijába, hol Vinkler József püspök remek latin beszédben változta a szt. szék érdemeit, melyek nemzetünket és különösen a nagyváradi egyházmegyét a szt. szék iránt hálára kötelezték.

Főlemlítette a magyar nemzetnek a török ellen nyújtott segédelmét, egyházmegyénk alapítójának szentté avatását és püspökünknek a bíborosi méltóságra való emelését. Biztosította a nuncziust hazánkban a szt. székhez való hű ragaszkodásáról.

A nunczius lelkes válaszában kiemelte a magyar nemzet nagy érdemeit, melyet a kereszténység küzdelmeiben szerzett s kiválóan hangsúlyozta a magyar nemzet iránti rokonszenvét.

A nunczius válasza után a szokásos és kölesönös bemutatkozás után megkezdődött a szellemes társalgás, mely csak akkor ért véget,

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Várad felszabadítása 1692-ben és XII. Incze pápa.

Irta: Fraknói Vilmos.

Az a szoros viszony, mely Magyarország és a római szent-szék között, amióta első királyunk homlokát a pápától küldött korona ékesíté, szakadatlanul fennállott, — még bensőbb alakult attól fogva, hogy a görög birodalomnak török iga alá jutásával, a nyugati kereszténység megoltalmazásának dicső feladata hazánkra szállott.

Általános ismeretek a szent-szék diplomatiájának buzgó törekvései, melyek oda irányultak, hogy a válságos küzdelemben Magyarországnak szövetségeseiket szerezzék. Hasonlóképen ismeretek az áldozatkészség tényei, melyekkel a pápák a magyar nemzetnek a védelem, majd a támadás erőfeszítésében segítséget nyújtottak.

Különösen a legutolsó hadjáratokban (1683—1699.) melyek a XVII. század végén Magyarország felszabadulását eredményezték, a meleg érdeklődés legszembevetőbb nyilvánulásával találkozunk.

Ezt alkalma volt e sorok írójának a vatikáni levéltár irományainak teljes fényével megvilágítani, mikor hat esztendő előtt Buda vára visszafoglalásának kétszázados emlékezetét ünnepelte az ország. És azok között, kiknek ezen nevezetes vívmányban részek voltak, a történet-

írás mindenha az első sorába fogja helyezni XII. Incze pápa nemes alakját.

Szintugy most is. Várad visszafoglalásának kétszázados emlékünnepe. XII. Incze pápának méltó jogzime van arra, hogy hálás kegyelettel emlékezzünk meg róla.

*

Azon fényes győzelem után, melyet Lipót király hadai, 1691 augusztus 18-án Szalanke-mennél, Köprili Musztafa nagyvezér serege fölött vívtak ki, a diadalmas Bádeni Lajos örgróf Várad visszafoglalását tüzte ki a további hadimunkálatok legelső czéljával.

Várad, azon jelentősége mellett, amit történeti múltjának nagy emlékei és földterületének gazdagsága biztosítottak neki, mint az Erdélybe, Felső-Magyarországba és a déli részekbe vezető közlekedési vonalak gőczpontja és ugyis mint szilárd bástyától, széles vizárkóktól környezett erődített hely, kiváló hadászati fontossággal bírt.

A törökök, kik csak 1660-ban lettek uraivá a védművek fentartására nagy gondot fordítottak, tetemes őrséget — mintegy 3000 fegyverest, 80 ágyuval, — tartottak, nagymennyiségű lő- és élelmi-szereket halmoztak föl a raktárakban.

Mindazáltal Bádeni Lajos oly erővel indította meg (október 14-én) az ostromot, hogy két nap múlva a palánkokkal megerősített Olaszki külvárost rohammal hatalmába ejtette és egy héttel később az őrséget arra kényszerítette, hogy a városból kivonulván a várba zárkozzék el.

Ezen sikertől felbuzdítva, azonnal hozzáfogott a vár lövetéséhez. Ágyui mind a falakban, mind az őrségben nagy pusztítást vittek véghez. Mindazonáltal a parancsnokoló pasa csüggedetlenül folytatta a védelmet, és a feladásra intő felhívást büszke szavakkal utasította vissza; felmentő sereg érkezésében bizott, emellett az ősi időjárás következményeire számított.

Csakugyan, amint a novemberi hideg esős napok bekövetkeztek, az ostromlók táborában a betegek száma annyira növekedett, hogy Bádeni Lajos tanácsosnak látta az ostrom folytatását a jövő tavaszra halasztani el. Addig is gondoskodott, hogy a vár szorosan körülzárva maradjon.

És míg a blokáde parancsnokságát Auersperg tábornokra bizta, maga Bécsbe ment, s oda irányozta törekvéseit, hogy az ostrom sikeres megújításához szükséges intézkedések mielőbb megtéssenek.

*

Mindazáltal nagy nehézséggel találkozott; mert az egy időben nyugaton is, XIV. Lajos ellen folyamatban levő háboru költségei teljesen kimerítették a kincstárt, mely gyakran néhány ezer forintnyi sürgős kiadásokat is csak hitel-műveletek segítségével tudott fedezni.

Ilyen körülmények között, élénk örömmel fogadták Széchenyi Pál veszprémi püspököt, ki február elején, nagybátyja az agg Széchenyi György primás megbízásából az udvarhoz jött, hogy a háboru költségeire százezer forintot készpénzben a király saját kezeihez szolgáltatasson.

midőn a magas vendéget hozó vonat éles füttye jelezte, hogy a pápa követe Szent László városába megérkezett.

Az érkezés előtt.

Már tegnap délután az egész római katolikus templomok tornyairól és tanintézetekről vigan lobogtak a nemzeti színű és a pápai sárga-fehér lobogók.

A püspöki rezidenciában nagy előkészületeket tettek a vendédfogadásra; ott is kitérték a mintegy tíz méter hosszú pápai színeket viselő zászlót a magyar trikolor mellé.

A közönség már hat óra tájban nagy tömegben vonult ki a vasuti indóházhoz, hogy helyet fogjon magának, ahonnan színről-színre láthassa azt a kedves vendéget, aki a Szent Atya követe, aki a mi tudós püspökünk vendége.

Hét óra tájban már rendkívül nagy számú közönség érkezett a pályaudvarhoz és a rend fenntartására kivezényelt rendőrség sem volt képes fenntartani a rendet a nagy tolongás miatt.

Hét óra után néhány percczel megszólaltak a római katolikus templomok összes harangjai és a várva-várt vendéggel és kíséretével a harangzugás között berobogott a gyorsvonat.

A megérkezés.

Vinkler József választott Püspök, Palotay László és Winterhalter Antal kanonokok kíséretében kilépett szalonkocsijából Agliardi.

A közönség szünni nem akaró zugó éljenzéssel üdvözölte az érkező főpapot.

A perronon megjelentek között ott láttuk: Nogáll János felsz. püspök-nagyprepost, Radnay Farkas, Zajnay János, Bunyitay Vince, Volafka Nándor cz. püspök, debreczeni plébános, Andrassy János, Széchenyi János kanonokok, Fetser Antal szentszéki jegyző, dr. Vucskics Gyula, dr. Székely István teol. tanárok, Makucz Ernő, dr. Szemety Géza, Laurán Agoston, Vela Pál, Sarkady Tihámér, g. kath. kanonokok, Kledorfer Lambert irg. rendü házfőnök, Wimmer Julián irg. rendü házfőnök, dr. Kutonovics Sándor prem. rendü házfőnök, Makróczy Gábor, Kékus Vidor, Beke Sándor, Novotny Alfonz, Kohányi Ferencz, Cséplő Péter, Víz Lenárd, dr. Károlyi József, Brösztel Ferencz, Kandel Lajos, Torma Izidor, Körössy

Endre, Nemeskey Andor, Denes János, dr. Némethy Gyula, Bundala Mihály, Schlauch Nándor vezetése alatt a latin szertartású püspöki urad. tisztikar. Vagaszky János, a kir. adóhivatal tisztikara, Kovács Béla, s az ügyvédi kar számos tagja, Csomák János, Dunai Alajos, Reichter J., az első munkás betegsegélyző-egylet zászlójuk alatt, a káptalani urad. tisztikar Szabó Ferencz igazgató vezetése alatt, dr. Bozóky Alajos kir. jogakadémiai igazgató, Sebő Pál, Tóth Márton, Lakatos János, Schenk Emil, Schöpplin Agoston posta- és távirtd. igazgató, Valaschek Venczel, Mallász József p. ü. tanácsos, a r. k. tanuló egyesület, Steller Árpád kir. tszéki bíró, Proper N. János, Reinle Gyula, dr. Bakaes Béla, Ragány János, Res L. E., Láng József, Muntján János, Vulkán József, Beleznay Antal, Mertz Ferdinánd, Ficzek Emil, ifj. Rimler Károly, Krikkay József, Papolezy Ferencz, Kunyhósy János, Feiser Károly, Szentlélek Kálmán, Mille József, dr. Mártonffy Bogdán, Vinkler József, Millye Gyula, Jelinek Ferencz, Ujházy Antal, Szilárdy Imre, Komlóssy József.

Hölgyek: Sal Ferenczné, Kiss Elekne, özy, dr. Mayer Agostonné, Mayer Mariska és Antónia, dr. Bozóky Alajosné, Bozóky Margit, dr. Persz Adolfiné, Persz Aranka, Géczy Lajosné, Valaschek Venczelné, Ujházy Sarolta, Szilárdy Imréné leányaival, Urbán Adolfiné, Urbán Ella, Pekanovits Imréné.

Agliardi 63 éve daczára alig néz ki 50 évesnek. Hatalmas termetű, egyenes, büszke járása, üde arczinű férfi. Merész hajlású görög orra szilárd elhatározottságot s az ajkai körül játszadozó mosoly nagy lelki jószágot enged sejtetni.

Ruganyos léptekkel s a közönség folytonos éljenzése között lépett a perronra, hol az éljenzés szüntével dr. Nogáll János felsz. püspök fogadta remek, klasszikus latinságu következő beszéddel, melyet magyar fordításban itt közlünk:

Nagyméltóságú és Főtisztelendő Érsek!

Apostoli nunczius Ur!

Magas látogatása felett szívünk telve a legmélyebb hálával s lelkesült örvendezéssel, mondjuk excelentiádnak »Áldott ki az Ur nevében jó.«

Nagyméltóságodat a kinek dicsőséges hire megelőzte kedves jelenletét; röviden *csak a hazai nyelven magyar szívevel* üdvözöljük itt. — Isten hozta s éltesse boldogul sokáig!

Erre újból fölhasant az éljen s a tolongó óriási közönség sorfala között végig haladva a nunczius Nogáll püspökkel beszélt a biboros kocsijába s számtalan elegáns fogat kíséretében a püspöki palotába hajtottak.

A rezidenciába vonulás alatt a Rimanóczy-szálloda fedélzetéről a hatalmas reflektorral sugárkéveket szórtak a menetre és a vilanyfény rendkívül széppé tette a különben is impozáns felvonulást.

A menet.

Legelől ment ifj. Rimler Károly a város fogatán, azután haladt a bibornoki diszfogaton a pápai nunczius, oldalán Nogáll János püspökkel, a harmadik kocsin jött Winkler József v. püspök, Winterhalter Antal pápai praelátus és Bundala Mihály a budapesti központi papnövelde lelki igazgatója, a negyedik kocsiban Palotay László kanonok és gróf Montagnini di Mirabelló Károly, a nunczius titkára és Fetser Antal szentszéki jegyző foglaltak helyet, az ötödik kocsiban Schlauch Nándor uradalmi jószágkormányzó és Géczy Lajos uradalmi igazgató, azután még mintegy 15—20 kocsiban a többi papság és uradalmi tisztikar. Az utcán is rendkívül nagy közönség állott, mely hatalmas éljenzéssel és eviva kiáltásokkal fogadta a nuncziust utjában minddedűt. Mikor a bibornoki diszfogat begördült a rezidencia tágas udvarára, a szintén nagyszámu közönség, mely legnagyobb részben hölgyekből állott, harsogó éljenzésben tört ki, mely futó tüzként terjedt végig a diszsortalon. A rezidencia kapujában katonai diszorség volt felállítva.

A rezidenciában.

A rezidencia külső utcai kapujától kezdve egészen a nagy teremig sorfalat állottak a kath. intézetek növendékei. Bent a kapualj alatt a Szent-József intézetbeliek, a kath. leánynevelő intézetek belakó növendékei, az Orsolya és Szent-Vince intézetek növendékei foglaltak helyet, kik közül 120-an fehér ruhába öltözve, mintegy befejezték a diszsortalat.

A lépcsőházban a papnövendékek, a többi udvari papok és a helybeli róm. kath. klérus teljes számban várta a vendéget.

Néhány héttel utóbb érkezett meg Rómából, Spada bibornok-államtitkártól az értesítés, hogy XII. Ince pápa, ki a múlt év nyarán, azonnal megválasztása után százezer forintnyi segélyösszeget küldött volt, most ugyanannyit ajánl föl, Buda és Eszék várak megerősítésének költségeire.

A bécsi kormányférfiak erre nézve azon óhajításukat fejezték ki, hogy Buda várának megerősítése, a mi hosszú időt és roppant költséget igényel, későbbre halasztatván, a pápai segélypénz részben Eszék megerősítésére, részben pedig hadak fizetésére és a katonai kórházak ellátására fordíttassék.

A bécsi pápai nuntiatura ideiglenes ügyvivője Tucci, miután Kollonich bibornokkal és Bádeni Lajossal, Stahremberg tábornaggal és Caprara vezérhadbiztossal értekezett, támogatta a javaslatot, kiemelve, hogy elfogadásával »ő szentsége lehetővé fogja tenni Várad ostromának megindítását, a mi épen a szükséges pénz hiánya miatt késik!«

A pápa készséggel adta meg a kért felhatalmazást.

És még mielőtt ez megérkezett, a pápai segélypénz, anélkül, hogy ahoz hozzá kellett volna nyulni, nem csekély szolgálót tett Várad ostromának siettetése érdekében.

Heissler lovassági tábornok, ki az ostromló sereg főparancsnokává nevezetett ki, sürgősen kért 50,000 forintot, a mely összegre mellőzhetetlenül szüksége volt, hogy a löszerek készletét Bécsből Váradra szállíthassa és kielégíthesse a Várad alatt táborozó réz csapatot.

mely hátrálékos zsoldját követelvén, azzal fenyegetődzött, hogy Tökölyhez pártol.

A kincstár üresen állván és hitele is ki lévén merítve, az udvari kamara csak úgy tudta az ötvenezer forintot kölcsön kapni, hogy a pápai segélypénzt kötötte le biztosítékkal.

Ezt Tanara damakusi érsek, ki ápril második felében foglalta el a bécsi apostoli nuntius hivatalát, nem mulasztotta el bejelenteni Rómába, honnan csakhamar megérkezett a pápa elismerő nyilatkozata, azon észrevétellel, hogy »a Nagyvárad felszabeditására czélzó nagyon-tosságu hadi vállalat sikere ő szentsége hő vágyának tárgyát képezi.«

Ezalatt Heissler 1692 május 7-ikén megkezdte a várad vár ostromát. Agyi már az első napokban nagy réseket lőttek a falakban, a vár több épületét és egyik löporraktárát lángba borították. Ezzel egyidőben a tábori mérnökök a vár főárból levezette a vizet, és aknákat épített, mely május 30-ikán felrobbanván az egyik hástyanak összeomló része az árkot ugyszólván kitöltötte.

Ekkor Heissler készüléteket tett az általános rohamra. De a törökök, a további ellenállás lehetetlenségét belátván, június 5-ikén, Urnapján kitérték a fehér lobogót. A feladás feltételeit még az nap megállapították. Az örségnek, mely ekkor is még közel kétezer fegyveresből állott, és a török lakosságának, fegyvereivel és podgyászával, szabad elvonulás biztosított. Mire a királyi hadak a várat megszállották.

A mint Heissler tábornok futára a szerencsés esemény örömhírével június 8-ikán Bécsbe megérkezett, Tanara nuntius azonnal jelentést küldött Rómába, kiemelve fontosságát. »Ezen nagyjelentőségű esemény — ugymond — biztosítja Erdély megtartását, megnyitván oda haidaink előtt az utat, és egyuttal Magyarország felső részeinek is a nyugalmat, honnan a törökök most már nagy távolságra vannak visszazsoritva.«

A következő napon Lipót király külön rendkívüli küldöttet boesátott Rómába, báró Gösz János császári kamarás és tanácsos személyében, a ki a pápához intézett királyi levelet átnyújtani és Várad felszabeditásának részleteit előszóval előadni volt hivatva.

Gösz báró június 21-ikén érkezvén az örök városba, a pápa még aznap fogadta őt, és meghallgatván az ő előterjesztését, mélyen meghatva fejezte ki háláját Isten kegyelmességeért, jóindulatát a király és népei iránt.

Az esti órákban a császári alattvalók, valamint a császári házhoz ragaszkodó főpapok és főurak palotáik kivilágításával nyilvánították örömeiket.

Négy nappal utóbb XII. Ince pápa bibornoki consistoriumot tartván, az ülés legelején Várad visszafoglalását, mint az egész kereszténységet érdeklő eseményt bejelenté, és a biborosokat felhívta, hogy július 2-ikén, mint a boldogságos Szűznek »Magyarország védasszonyának szentelt ünnepi napon« a quirináli pápai palota kápolnájában tartandó hála-istenitiszteleten jelenjenek meg.

Benn a fogadó teremben gyülekeztek össze a praemontrei kanonokrend tagjai, Pável Mihály g. kath. püspök, Kőváry Tivadar prépost-kanonok. Vella Pál püspöki helynök, Laurán Ágoston, Sarkady Tihamér, Mihuti Péter kanonokok, Márkus Miklós, Ditz Mihály, Bozintán Sándor gör. kath. esperesek, Nyes Mózes semináriumi vicerektor, Cicronesen János püspöki titkár, Papdán Gábor sz.-andrási gör. kath. lelkész, dr. Brán Feleicián, dr. Bulk Kornél, Marozsán Gábor, Marozsán Demeter, Sztán Illés, Palládi Menyhért, a vidéki római kath. lelkészek stb. stb.

A lépcsőházban Schlauch Lőrincz teljes bikornoki diszben várta a magas vendéget Pável Mihály gör. kath. püspökkel a két káptalan tagjaival és Sal Ferencz kir. tanácsos polgármesterrel.

A mikor Agliardi nunczius megjelent a második lépcső kanyarulatánál Schlauch biboros hozzálépett, »Excellentissime salve,« üdvözléssel fogta és mindkét arcán megcsókolta.

Ezután bemutatta Pável Mihály püspököt, Sal polgármestert.

A nunczius, kinek a fényes fogadtatás láthatólag igen jól esett, a bemutatottakkal sorban kezelt szorított s azután francziául pár szót beszélt a biborossal, mire együtt felmentek a nunczius lakosztályába.

Ezalatt a nagyterembe már rendkívül nagy közönség gyűlt össze, kik élénk beszélgetés közben várták a pápai követet.

A bemutatások.

Mikor a nunczius a nagy terembe lépett Schlauch biborossal, már ember ember hátán tolongott, kik hatalmas éljenzésben törtek ki.

A papnövendékek énekkel igen szép praecizitással latin nyelven elénekelték a pápai himnuszt, mire a bibornok sorba bemutatta magas vendégeinek a teremben lévő egyházi és világi előkelőségeket, legelőször a I. sz. káptalan tagjait, majd a gör. kath. kanonokokat, Dr. Bozóky Alajos jogakadémiai igazgatót, a püspökség és káptalani uradalmak tisztikarát, a praemontrei rend tagjait stb. Végül Kiss Elek főszolgabíró feleségét és Sal Ferencz pol-

gármester nejét, kinek a nunczius a következőket mondotta francziául: »Igen örvendek, hogy a derék polgármester nejét szerenésém van megismerni.«

A papnöveldei dalárda elénekelték ezután a magyar himnust, miközben a nunczius a bibornokkal visszavonult a közönség szünni nem akaró éljenzése közepette.

Az estebéd.

Este 8 órakor a rezidencia kis ebédlőjében szűkebb körű vacsora volt, melyen a következők vettek részt: Agliardi pápai követ titkárával, Pável Mihály gör. kath. püspök, Nogáll János és Vinkler József püspökök, Winterhalter Antal pápai praelatus, Wolafka Nándor prépost-kanonok, Palotay László és Laurán Ágoston kanonokok, Sal Ferencz polgármester, dr. Bozóky Alajos jogakadémiai igazgató, ifj. Rimler Károly főkapitány, Bundala Mihály budapesti központi papnöveldei lelkigazgató, Hoffmann Henrik, dr. Korda Kálmán és az udvari papság.

A vacsora menüje a következő volt:

- Poulard galantin.
- Spárga vajos morzsalékkal.
- Töltött bárány salátával.
- Omelette soufflée.
- Desert.

Vacsora alatt a 37-dik gyalogezred zenekara Dezséri Bachó István karmester vezetésével szerenádott adott a püspöki rezidencia udvarán nagy közönség jelenlétében, mely élvezettel hallgatta a következő műsort:

1. »Oberai« opera nyitánya. Weber C. M.-tól.
2. Král: Mária-Terézia Gavotte.
3. Nagy ábránd Verdi »Aida« című operájából.
4. Dormus-inudló.

Programmok.

Kedd.

A mai napra a program a következőkben lett megállapítva:

A nunczius reggel fél 8 kor misét mond a rezidencia házi kápolnájában, azután reggelizik. — 10 órakor meglátogatja a bibornok kíséretében a székesegyházat s visszatér a rezidenciaiba.

Fél 11 órakor Pável Mihály gör. kath. püspök teszi tiszteletét.

11 órakor a helybeli róm. kath. papság teszi tiszteletét Nogáll János püspök vezetése alatt, ki a nuncziust latin nyelven üdvözlé. Azután jönnek a többi küldöttségek, u. m. a gör. kath. papság, a jogakadémia tanári kara, a róm. kath. tanítók küldöttsége Palotay László kanonok vezetése alatt, a munkás betegsegélyző egyesület küldöttsége, melynek nevében Zsirkay Károly nagyváradi polgár olaszul üdvözlé Agliardit. — A róm. kath. hívek küldöttsége Denes János plébános vezetése alatt stb.

Déli 1 órakor 44 terítékű nagy ebéd, melyre az egyházi, katonai és világi notabilitások lesznek hivatalosak. — A meghívandók névsorát az éjjeli órákban készítik.

Délután 3 órakor a papnövelde meglátogatja, hol Nyáry Ignác IV. éves papnövendék a nuncziust latin nyelven üdvözlé.

Azután a Szent-Vincentz intézet, Orsolya-zárda meglátogatja. Este 8 órakor vacsora, mely alatt az iparos dalárda a rezidencia udvarán szerenád ad.

Szerda.

Reggel a nunczius valamelyik templomban misét mond.

Délután 10 órakor meglátogatja a kir. jogakadémiát, hol dr. Bozóky Alajos igazgató latin nyelven üdvözlé, ezután meglátogatja a főgymnásiumot, a praemontrei rend házáat, 11 óra után visszaadja a látogatást Pável Mihály gör. kath. püspöknek s egyúttal meglátogatja a gör. kath. székesegyházat.

Déli 1 órakor ebéd.

Délután 4 órakor a Szent József intézet és a gör. kath. finövelde meglátogatja; ha marad idő, akkor még az újvárosi apácázárda és kisdudóv-nőképző-intézet meglátogatása.

Csütörtök.

A nunczius valószínűleg a csütörtök reggeli gyorsvonattal utazik vissza a fővárosba, megelőzőleg azonban még magánlátogatások fognak történni.

Monsignore Agliardi.

— Jellemrajz. —

A »H—k« esztergomi tudósítója néhány vonással lerajzolja azt az impressziót, melyet a primási palota vendége reá gyakorolt és ezzel kapcsolatosan följegyezi mindazt, a miket hevenyében róla halott.

Folytatás a mellékleten.

Ugyanakkor elrendelte, hogy a nevezett napon a város főbb egyházaiban az Oltáriszentség kitétetvén, a hívek felszólítottassanak, hogy a törökök ellen küzdő seregekre az égtöbbségi áldásait esdjék le.

A hála-isten-tisztelet ünnepélyes módon tartott meg. Egyik biboros mondotta a szent misét, melynek végeztével a pápa maga intonálta a Te Deum-ot, mialatt a város összes harangjai és az angyalvár ágyui megszólaltak.

A palota előtt egybegyűlt tömeg a császári állandó követ Liechtenstein Antal herceg megjelenésekor és távozásakor uralkodóját lelkes üdvözlésekben éltette.

Ezek megújultak az esti órákban, a követségnek fényesen kivilágított palotája előtt, hol egy óriási mérvű császári sas két csőréből bor patakzott, és trombiták harsogása közepett lánczra fűzött török nagyvezéreknek öltözött alakok mulattatták az egybegyűlt tömeget.

A bibornok-államtitkár junius 28-iki jegyzékében bizta meg a bécsi nuntius, hogy ő szentsége szerencsekívánatait a királynak megvigye. Gösz báró pedig egy július 3-ikán kelt bréve átadásával bizott meg, a melyben a pápa azt a reménységet nyilvánítá, hogy az örvendetes események hosszú sorozata várható ezentul is.

Ezeknek biztosítása végett a saját közreműködését sem tagadta meg.

*

Liechtenstein herceg a császári követ már junius 27-ikén, a pápánál kihallgatáson lévén,

megemlélté előtte — kétségkívül Bécsből kapott utasítás következtében, — hogy »Várad visszafoglaltatott ugyan, de kielégítő védelmi állapotba helyezése nagy költséget igényel; a mely szent mű létesítését az egész keresztény világ, ő császári felségével egyetemben, ő szentségének nagylelkű bőkezűségétől várta; azután majd az a hely nem többé Várad, hanem Incze-vára nevet fogna viselni.

A pápa jóindulatu mosolylyal fogadta ezen megjegyzést, és azt válaszolta, hogy »erejének végső megfeszítésével rajta lesz, hogy ő felségének segítséget nyújthasson.«

Julius 2-ikán pedig, a hála isteni-tisztelet után az előtte megjelent követet, mikor ez kérelmét ismételé, biztosította, hogy már is gondoskodik a Bécsbe küldendő pénzösszeg beszerzéséről.

Ugyanakkor a szent-szék bécsi nuntiusa, egészen saját buzgósága sugallatára, szintén gondoskodásának tárgyává tette Várad megerősítésének ügyét. Tudomást nyervén afelől, hogy Éjsekujvár és Buda vára visszafoglalása után ezen várak helyreállítása körül botrányos visszaélések és muasztások fordultak elő, — rábeszélte Kollonich bibornokot, hogy ők ketten együttesen tegyenek lépéseket a várad erődítmények helyreállításának ügyében. A bibornok szívesen felajánlotta támogatását; de egyúttal javasolta, hogy a pápai segélypénznek még fel nem használt maradványa Várad erődítése céljaira fordítottassék.

Ezen maradvány csak 8000 forintot tett. Mindzáltal a fenforgó körölmények között ezen

összeg nem volt jelentéktelennek tekinthető. Ugyanis a császári kamara junius hó második felében 24000 forint értékű építkezési anyagot vásárolt össze; de mikor az ennek feldolgozására Ausztriában szerződött kőművesek és ácsok elutazásukat csekély előleg kifizetésétől tették függővé, igényeik kielégítésére nem volt képes.

Ezt Caprara a vezér-hadbiztos, július 5-én a nuntiushoz intézett levelében őszintén bevallotta, s azt a kérést intézte hozzá, hogy ama 8000 forintot bocsássa rendelkezésére. Igaz ugyan — írja, — hogy ezen összeg a szükséglet fedezésére nem elegendő; de legalább a munka megkezdését teszi lehetővé. Egyébiránt nem késtem, hogy Várad kielégítő állapotba helyezése érdekében, ő szentsége veleszületett kegyességének és atyai jóindulatának felelősségére Méltóságod meg fogja kétszerezni buzgóságát. Az ő szentsége által nyújtandó segély emlékezte eltörölhetetlenül be lesz vésve Várad erődítményeibe, ő szentsége és Méltóságod dicsőségére.*

A nuntius, kihez más kormányférfiak is fordultak, előterjesztést tett Rómába és a pápa felhatalmazta őt, hogy a 8000 forintot a kijelölt célra fordíthassa. Mire ezen összeget a kamarai tisztviselőknek szolgáltatva át. Ezek azonban a Váradra menendő kőművesekkel a fizetési föltételek iránt nem tudtak megegyezni, s a tárgyalások hosszúra nyultak. A nuntius, ki a késelelem követségmenyeit kellően méltatta, panaszszal járult a király elé. Ez elrendelte, hogy a kamarai tisztviselők a pénzt Kollonich

Monsignore Agliardi 62 éves, de jól konzervált viruló egészségű, erőteljes ember.

Arcvonásai gyengédek és finomak, modora kedves és behízelgő, föllépése diszkrét és elegáns.

Meglátszik rajta, hogy sokat forgolódott a legelőkelőbb körökben.

Kissé hajlott alakját violaszin szegélyű fekete selyemreverenda fűdi, melynek színével élénk ellentétben áll a cseresznyepiros papi öv és a tején levő selyemsapka.

Nyájas, mosolygó arcán mély tűzű és csodálatos élénkségű nagy fekete szeméből ész derűje sugárzik ki. És mikor megszólal, kellemesen csengő hangján csak úgy folyik ajkáról a szó.

Gondolatai és kifejezései kristálytiszták és logikusok. Előadását pedig valami sajátos báj jellemzi, van a hangjában valami megkapó, szívig ható vibráció.

Szónoklata csak úgy ragyog a retorikai figuráktól s mester a hasonlatokban és körmondatokban. A ki hallja, áhitattal, meghatva csüng szavain, bő olvasottság, mély megfigyelő tehetség sugárzik ki minden szavából.

A modora kellemes, finom, szava nyájas. Az egész ember csupa szív és üde szellem.

Szívét egyik közelállója így jellemzi:

„Nincs az az emberi nyomor, a mely iránt nem fogékony és lesi az alkalmat, hogy jót tehessen szenvedő embertársával. Ezt a nemes tulajdonságát pedig százszorosan emeli az, hogy igazán szívből adja azt, a mit ad.“

És hogy nemcsak nagy filantróp, hanem kitűnő egyházközpont is, jeie annak, hogy a pápa őt szemelte ki Galimberti utódjává és őt helyezte erre a magas és nagyfontosságú egyházi méltóságra.

Agliardi titkáráról.

Gróf Montagnini di Mirabelló Károly pápai tisztb. kamarás, a bajor kir. Mihály rend és szentsir rend lovagja; — a hittudományok s mindkét jog tudora; 30 éves, szép, erőteljes, meggyerő külsejű kedves fiatal ember, a ki magasabb tanulmányait a római nemesi — diplomáciai — akadémiában végezte. — Sok világlátott ember. — A többi között a mostani müncheni nunciussal Indiában is járt. — Folyékonyan beszél olaszul, angolul, latinul, francziául, németül és portugálul.

NAPTÁR.

— Április 23. —

Kedd, Róm. kath. Béla pk. vt. Prot. Béla. Görög kel. ápr. 11. Antipa. Izr. Nisan 29.

Nap kél 4 óra 45 p., nyug. 6 óra 41 perc. Hold kélte 3 óra 54 p. nyug. 5 óra 16 p.

Április 23. A nagyváradi szőlőbirtokosok közgyűlése.

„ 28. A polgári kör közgyűlése.

„ 28. A szepitési egyesület közgyűlése.

bibornoknak adják át, a ki a kézművesek ki-elégítését magára vállalta.

Ugyanakkor, mikor Bécsben ilyen nehézségek voltak elhárítandók, XII. Ince pápa, augusztus 2-án, hatvanezer rajnai forintot ajánlott től Várad erődítményei helyreállításának költségeire, világosan kikötve, hogy más célra ezen összeget ne lehessen fordítani.

A bécsi nuntius ezen ajánlatot bejelentvén a királynak, felkérte őt, hogy mivel a téli évszak közeledése sietést parancsol, a haditanács rögtön terjessze elő neki a pápai segélypénzzel létesítendő munkálatok tervezetét.

Kolonich bibornokot pedig felszólította, találjon módot, hogy a pénzt ne kelljen váltó útján, mi levonással jár, Váradra küldeni, és rendeljen oda megbízható embert, a ki a munkások kifizetésénél felügyeljen.

A király és a kormányférfiak a hála megleg nyilatkozataival fogadták ugyan a pápai adományt; de abban a véleményben voltak, hogy a téli időny beálltáig a váradi mánkálatokra, bármennyire siettetik azokat, hatvanezer forintot elkölteni nem bírnak; ennél fogva azt óhajtották, hogy egy része 20—30000 forint, az észéki erődítmények befejezésére fordíttassék.

A nuntius, utasításának határozott szavaira hivatkozott; mindazáltal a miniszterek ismételt kéréseinek engedve, Rómába kérdést intézett.

A pápa, tekintettel a felhozott okokra, megengedte, hogy az összeg fele Eszék megerősítésére használtassék föl, kikötve, hogy legalább másik fele Váradnak Erdélyt és Felső-Magyar-

Április 29. A nagyváradi kereskedelmi kóroda-egylet évi közgyűlése.

Május 1. A szini-idény megnyitása.

Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő fizetekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

Isten hozott!

Harangzugás jelezte érkezésedet. A nagyváradi katolikus kis világ szívéből fakadt őszinte és meleg üdvözlés hangos kifejezése adta tudodra, hogy itt is él a Szeretet, melynek nevében jöttél; itt is imádkoznak a Szentséges Atyáért, akinek követe vagy.

Nemcsak magyaros vendégszeretettel, de keresztényi, meleg testvéri érzéssel ölelünk Téged.

Találd magad jól a mi városunkban, amely nem ismeretlen a Pápa Ő Szent-sége előtt, Szent-László városa ez; évszázadok óta erős bástyája a mi igaz isteni szeretetünknek. Találd fel körünkben mindazt, amit várhatsz a Szent Atya leg-hűbb alattvalóitól és hozd is annak idején hódolatunk kapcsán kegyes tudomására.

Még egyszer Isten hozott! Üdv neked és a pápának!

* **A tavaszi fegyvergyakorlatok.** A 7-ik hadtesthez tartozó csapatoknál a tavaszi fegyvergyakorlatok a következő időben fognak megtartatni: Május 1-től 13-ig Arad, Debreczen, Nagy-Becskerek, Szeged és B.-Csabán; május 20-ikától június 1-jéig Nagy-Becskerek, Fehértemplom, Karánsebes Szeged, B.-Csaba és Temesváron; június 5-től 17-ikeig Nagy-Becskerek, Karánsebes Szeged, Fehértemplom és Békés-Csabán.

* **Mai tárczánk.** Olvasóinknak bizonyára nem szerezhetünk volna nagyobb és megfele-

lőbb örömet, minthogy a pápa illusztris követének szentelt ünnepnapon hozzuk Fraknói Vilmos czimzetes püspök, nagyváradi kanonok és a magyar tudományos akadémia igazgató-tagjának, a kitűnő magyar tudósnak Várad felszabadítása 1692-ben és XII. Ince Pápa czimű történelmi nagybecsű dolgozatát, mely Rómában került ki a sajtó alól. Midőn e helyen kiváló munkatársunk tárczájára olvasóközönségünk figyelmét felhívjuk, egyuttal örömmel jelentjük, hogy Fraknói czimzetes püspök nevével még több ízben fog találkozni az olvasó közönség a »Tiszantul« hasábjain.

* **Rekviem Schopper püspökért.** Schopper György roznói megyés püspök lelkiüdvéért a budapesti belvárosi főplébánia templomban e hó 24-én d. e. 10 órakor gyászistentiszteletet tartanak. A boldogult püspök tudvalevőleg a belvárosban született s az itteni templomban tartotta első miséjét s aranymiséjét is.

* **Az árvák érdekében.** A Kolozsvárt és Debreczenben létesített tanítói fiú és leány-árvaházakban leendő neveltetés és teljes ellátás kedvezményét, az 1891. 43. t. cz. 9. §-a értelmében első sorban jogosult és 400-at meghaladó, teljesen szülőtlén árvák közül ez ideig aránylag oly kevesen vették igénybe, hogy a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter a felvétel jogosultságát oly tanítói árvákra is kiterjesztette, kik sem teljesen szülőtlének, sem ilyenekül a törvény értelmében nem tekinthetők, azonban az életben maradt szülőjük és az árva vagyontalansága minden kétséget kizárólag igazoltatik. Ily árvák azonban csak oly számban vehetők fel, hogy a teljesen szülőtlén árvák elsőbbségi joga korlátozást ne szenvedjen, vagyis csak a fölös helyekre. Oly szülők kérelme, kik a felveendő árva gyámpénzén kívül legalább 25 frtot hajlandók fizetni évenként sajátjokból első sorba fognak figyelembe vétetni, valamint oly árvák is, kik a szellemi téren való képzésre beigazolt képességgel bírnak és csak másodsorban jöhetnek figyelembe az ipari pályára szánt vagy e téren már működő árvák. Ezen rendelkezés első pontja üdvös, de a második része, mely a korlátozásokat szabja meg, meglehetősen következetlen épen az első ponttal szemben, mert ennek értelmében a teljesen vagyontalanok részcsitendők előnyben, nem pedig azok akiknek van valamijök, avagy oly hozzátartozóik vannak, kik a felvételt kért árvát segélyezni képesek és erre készek is. Azt sem lehet indokolni, hogy az ipari pályára szánt árvákat miért szorítja a miniszter háttérbe? s vajjon hogy nézne ki az ezredéves kiállítás, ha iparunk fejlesztése ily pártoló (?) szellemű intézkedéseken nyugodnék.

* **Negyven gyermek vitriolban.** Nagy szerencsétlenség történt a budapesti Szerencsen-utca 11. szám alatti Dobler-bazárban, Schárschmied Gyula, a házban lakó játék-léggömbkészítő, hátán egy korszó vitriollal haladt lefelé a harmadik emeletről. A kapu alatt leesett a korszó a hátáról s a vitriol az egész bejáratot elöntötte. Az udvarban játszó gyermekek a kapu alá szaladtak s mindnyájan bementek a vitriol-tócsába, mert persze nem tudták ennek borzasztó következményeit. Sőt az ottlévő felnőtt emberek sem kerültek ki a veszélyes folyadékot. Így azután a gyermekek súlyos sérüléseket szenvedtek s kilencz gyermeket a mentőknek kellett elszállítani. Ezekon kívül mintegy harmincz gyermek szenvedett olyan sérüléseket, hogy maguk tudtak lakásukra menni s ezeket otthon ápolják, míg e többieket a Rökusba szállították be a három kocsival kivonult mentők. Schárschmied, kinek a vitriolra a léggömbök előállításánál van szüksége, maga is súlyos sérülést szenvedett. Társát, Rauch Izraelt, ki vele együtt ment a lépcsőn, szintén megégette a vitriol. A szerencsétlenül járt gyermekek közül többen

országot oltalmazó nagyfontosságú erődítményeire fordíttassék.

Ezalatt serényen folyt Váradon a munka, melynek menetét a bécsi nuntius gondos figyelemmel kísérte.

A váradi kapitány egyik kimerítő jelentését, mely Várad szomorú állapotáról, a mint a törökök kivonulása után találatot, hű képet állít elő, megküldötte Rómába, hol a restauráció munkálatainak szerencsés előhaladását örömmel vették tudomásul.

Ezen jelentésben a kapitány egyebek között említi azt is, hogy szokás szerint »elkeresztelte« a vár bástyáit. Az uralkodóház tagjai (Lipót, József, Károly, Terézia) és Ince pápa neveivel ruházta föl azokat. Az utóbbi névhez hozzáteszi »a ki a pénzt adja az erődítésre.«

A kegyelet ezen ténye régen feledésbe ment.

De a történetírás egyik nemes hivatása: felújítani azok emlékezetét, kik az ősöknek szolgálatokat tettek s így az unokák hálájára érdemesek.

Apróság.

Nehéz választás. Min aggódik kolléga? — kérdi a városi tanító falusi kartársát.

— Hát bizony én azon aggódom, hogy a fiam pályaválasztásának itt az ideje s nem tudom mi legyen, suszter-e, vagy — csizmadia?

elszaladtak félelmükben s csak akkor tértek vissza szülőikhez, mikor a nagy fájdalom kényszerítette őket erre. Ezeknek sebeit is bekötötték a mentők, akiknek ugyanesak volt dolguk a szerencsétlen színhelyén. A Dobler-bazárnak alig van lakója, kinek gyermeke nem járt volna szerencsétlenül. A rendőrség a vigyázatlan Schárschmied ellen megindította a vizsgálatot.

* Külön kiadásunkat, melyet tegnap helybeli előfizetőink már kézhez kaptak, a vidékiek iránt való figyelemből mai számunkhoz csatoljuk.

* A világ legnagyobb bibliája. Ez a valószínűs könyvmonstrum Rómában van a vatikáni könyvtárban. Szövege héber nyelvű, súlya 320 font, úgy, hogy három embernek is dolgot ad elezipelni. Egész legenda fűződik hozzá. — Többi közt azt is regélik róla, hogy 1512-ben a velencei zsidók egy szindikátusa II. Gyula pápának ajánlatot tett a csodanagy biblia súlyának arannyal való fölmérésére, ha e mesés összegért a páratlan szent könyvet nekik átengedik. A pápa azonban visszautasította az ajánlatot. Az összeg, a melyet akkor érte kínáltak, a pénz mai értéke szerint körülbelül 900,000 forint, a mi egy könyvért, ha az még oly nagy is, elég szép ár.

* Kanyaró B.-Ujfaluban. Az iskolás gyermekek egyik réme: a kanyaró B.-Ujfaluban ismét fellépett. Szunyogh Loránd főszolgabíró azonnal elrendelte a legszükségesebb óvintézkedéseket s hogy a járvány tovaterjedését megakadályozza, táviratilag kérte az alispántól az iskolák és kisedővódák bezárását. A távirat a következő:

Alispán urnak
Nagyvárad.

Berettyó-Ujfaluban a kanyaró nagy mértékben fellépett. Az iskolák és óvodák bezárását elrendelni kérem.

Szunyogh, főszolgabíró.

Szunyogh Péter alispán erre a következő rendeletet küldte táviratilag.

Főszolgabírónak
B.-Ujfalú.

Berettyó-Ujfalú községben az iskolák és óvodák bezárását kanyaró járvány miatt elrendelem.

Alispán.

* Orosz tiszték az osztrák területen. Ritka vendégei voltak a bród-i helyőrség lovasszolgálatának. Mint egy távirat jelenti a szemszédos orosz helyőrségből mint egy negyven kozáktisztot vitt át vendégül. Tisztjeink bajtársi módon fogadták őket. Dzsidasaink néhány lovasszolgálatára az oroszok élénk tetszésével találkoztak. A disztribúciónál a katonai zenekar az osztrák és az orosz himnuszot játszotta. Évek óta ez volt az első barátságos szomszédlátogatás.

* A nagyváradi törvényszék áthelyezése. Érdekes bünygyi eset foglalkoztatja most a nagyváradi törvényszéket, mely speciális voltánál fogva abba a helyzetbe juttatta, hogy egyik büntető tanácsát kénytelen áthelyezni, habár néhány napra is, Berettyó-Szent-Mártonba. — Danesházi László azzal van terhelve, hogy a szolgáját agyonütötte. A bünygyben a korona tanu a saját felesége. Miután a nő jelenleg ágyban fekvő beteg, a terheltet tegnap megvalsalva Berettyó-Szent-Mártonba kísérték. Oda idézték a többi tanukat is és a törvényszék szintén a helyszínre ment, ahol a kihallgatás és ítélethezatal fog történni. Miután a dolog régen történt, az agyonütött ember hulláját exhumálni fogják. A bíróság Millye Gyula elnöke alatt Nagy József, Csathó Zsigmond bírákból, Korn Lajos, ügyészből és Zana János jegyzőből fog állani. A törvényszéki orvos dr. Grósz Albert szintén kiutazott ma a helyszínre.

* Különös lópasszió. Kajtor Sándort, a Kossuth-útczai káptalani bérház portását nem valami kellemes meglepetésben részesítette teg-

nap a Lésinger János hentes paripája. Amint a nagyváradi kispiacon mellette elhaladt, a ló hozzá kapott és melléről leharapta a ruhát. A megrémült és káros ember a haragos paripa gazdája ellen feljelentést tett és kéri a ruhájában okozott kár megtérítését.

* Ritka vadászsákmány. Pallavicini Ede örgróf somogyi uradalmának mosdósi főerdésze a napokban egy hatalmas királyasat lőtt. szalonkaleséből. A remek madár szárnyainak hossza 2 méter és 20 cm. A ritka vendég valószínűleg a Balkánokból tévedt Somogyba.

* A szögédiek. A miniszternek van egy rendelete, hogy a cselédeket és iparos segédeket kötelezi arra, miszerint munkábalépés előtt tartoznak magukat vizsgálat alá vétetni. vajjon nem szenvednek-e trachomában. A jelentkezők között volt néhány szegedi illetőségű kőműves legény is. A nagy sokaság miatt rürelmetlenkedni kezdtek és a miért a rendőr csendre intette őket, szembe szálltak vele és gorombán feleseltek. Mikor ezért a rendőrbiztos felelőségre vonta őket, az iparossegédek a mellükre verve így szóltak a tisztviselőhöz: »Ugy tessék velünk bánni, hogy mi szögédiek vagyunk!«

* Telepítés az Alföldről. Békésről írják: Legközelebb a megye három, legsűrűbben lakott helységéből nagyobb rajok fognak kiválni. Orosházáról 184 család a krassó-szörényi állami birtokra, Rikittára települ. Endrődéről a Kell-féle kresztamenési birtokra most költözik egy nagyobb karaván. Békés pedig szintén közel áll hozzá, hogy szintén Aradmegyébe 400 család települjön át és pedig eszekély földdel és házzal bíró zsellérek. A kormány valamennyi települést segít. Békés községe fél, hogy a közterhek jelentékeny módon fognak növekedni, ha a 400 család elköltözködik. Egyébként a D'Orsay-féle 2500 holdas meyeri birtok megvétele befejezett dolog. Az intéző bizottság a vételt előnyösnek mondotta, a képviselőt még április folyamán megszavazta a vételt. Csabán is csak a pénzügyminiszter válaszát várják, melytől függ az Apponyi Antal-féle 3500 holdas birtok megvétele.

* Manipuláció a László-malomban. Tegnap külön kiadásunkban már említettük röviden, hogy Feldheim Izrael és Edelman Márkust a törvényszék vasárnap szabadlábra helyezte és Konda Sámuel további vizsgálati fogságban tartja. A törvényszék terhelteket magánokirathamisításért helyezte vád alá. Konda Sámuel a főkönyvken háromféle módon követte a hamisításokat. Kivakarta az előzőleg irt számokat és másokat irt helyébe, majd a számok elé egy 1 számot irt és az összeadásnál nagy összeg erejéig hamisította meg a könyveket. Minden egyes esetben értesítette erről büntársait egy kis czédulán, amelyeket Feldheimnél az ő könyvében meg is találtak. Edelman benne levén a vizsgáló bizottságban gondoskodott arról, hogy se üzleti könyve, se ilyen jegyzéke a vizsgálat birtokába ne jusson. Érdekes és kellő bizonyítékot szolgáltat Feldheim ellen, hogy az ő könyvében hasonló igazítások észlelhetők mint a Konda által kezelt malomkönyvekben. Összesen 380.426 forintot állapított meg a vizsgálat a részvénytársaság kárára, melyből 118.563 forint esik az Edelman számlájára; a többi a Feldheim Izrael közreműködésével tünt el a László-malom részvényeseinek nagy örömeire (?). Különbben a világos adatok daczára mind a három vádlott tagadásban van és a törvényszék vád alá helyezési határozata ellen fellebbezést jelentett be.

* A kártyajáték története. 1299-ben hozták divatban Olaszországban a kártyajátékot. 1320-ban már Németországban Kasztíliai János rendeletet adott ki, hogy a pokol e találmányát minden áron ki kell irtani. A nevek csak 1430-tól kezdve szerepelnek a kártyákon. A treffe-dame alatt Anjou Máriát VII. Károly nejét értették. A carreau-dama Sorel Agnes

volt, a király kedvese. A pique-dame az orleansi szüzet ábrázolta s a coeur-dame nem volt más, mint bajor Izabeau, Károly király édesanyja. A négy király négy azon korbéli hercegről van elnevezve. A színek is voltaképpen katonai szimbólumok voltak.

* Per az antik gyűrű miatt. Egyik nagyváradi szállodában Frank Géza utazó hogy, hogy nem, egy antik 1300-ból való gyűrűt adott át a szobaasszonynak megtekintés végett. Addig tekintette, míg nagyon megtetszett neki és nem akarja visszaadni. A gyűrű miatt pert indított az utazó.

* A »Dobogó« vendéglő halottja. Említettük a napokban, hogy Mezőtúron egy ismeretlen egyén a »Dobogó« vendéglőben öngyilkosságot követett el és az illető hátrahagyott ingóságának leírása mellett az ottani rendőrség Nagyváradra is megküldötte az öngyilkos személyleírását nyomozás végett. Most Békés-Csabáról azt írja levelezőnk, hogy az életunt ember oda való városi tanító volt, aki igen jó anyagi viszonyok között élt és nem tudni mi okból egyszer csak eltűnt hazulról. Saláth Tamásnak hívták. Öngyilkosságát — úgy látzik — a család előtt el akarta titkolni s ebben óvatos is volt, még a kalapjából is kivakarta a csabai kereskedőcég nevét, nehogy nyomra vezesse a mezőtúri rendőrséget, mely az öngyilkos végakarata szerint az evangélikus rítus szerint temette el. Az öngyilkos tanítót széles körben sajnálják, legjobban siratják tanítványai. Egy névtelen levelet hagyott hátra, melyben arra kéri a rendőrséget, hogy ha holttestére a család rábukkanna, ne adja ki. Valószínűnek látjuk ebből, hogy családi viszály kergette a halálba.

* Dr. Sipos Árpád dícsérete. A »Borászati Lapok« tegnapi számában »Hegyközségi rendtartás« cím alatt a nagyváradi hegyközség rendtartását egész terjedelmében közli s ahhoz a következő bevezetést adja: »Alább adjuk a nagyváradi hegyközség rendtartását. Egyes pontjai ugyan a sajtóságos helyi viszonyokhoz lévén alkalmazva, nem mindenütt alkalmazhatók, ilyenek pl. a rendtartásnak a városi szőlőtelepre vonatkozó intézkedései; de minthogy a tervezet az érintett (1894. évi XII.) törvény intenczióinak mindenben megfelel s általában mintaszerűnek mondható, azt hisszük legalább alapvető és lényeges részeiben más hegyközségek rendtartásának megalkotásánál is hasznos lesz felhasználható.« — A szabályrendelet tudvalevőleg a jelenlegi elnök dr. Sipos Árpád műve, ki évek óta a legnagyobb buzgalommal működik a nagyváradi szőlőhegy felvirágoztatásán s a birtokosság ügyeinek sikeres vezetése körül.

* A Mária Terézia-rend és a dualizmus. A Katonai lapok jelentése szerint a király elrendelte a katonai Mária Terézia-rend alapszabályait 36. és 37. §§-ainak megváltoztatását. A változás abban áll, hogy a monarchia dualisztikus volta most már az alapszabályokban is kifejezést nyert az által, hogy a rend lovagjai parancsnokai és a nagy keresztesei illetékeségre való tekintettel az osztrák, vagy a magyar nemességet nyerik el illetve az osztrák vagy a magyar bárói méltóság adományozásáért folyamodhatnak.

* Felakasztotta magát. Alig mulik el nap, hogy öngyilkosság ne történnék. A lma-mező községben a napokban felakasztotta magát egy Bungó Mironné nevű asszony. Az orvosrendőri vizsgálat kiderítette, hogy a nő iszákos volt és a pálinka idézte nála elő azt a szomorú elhatározást.

* Humor. Különös óhajítás. Jogász (a zálogház előtt.) Édes Istenem, ha most kiválthatnám az órámat! Azonnal volna ismét valamim, a mit becsaphatnék!

Készülés. Altiszt (a tizedeshez, a ki erősen káromkodik): Hallod-e ficzkó, mit káromkodik ilyen szörnyűségesen?

Tizedes. Jelentem állásom, az altiszt vizsgára készülök.

* **Telefon-áthelyezés.** Távbeszélő vezeték áthelyezésére kért a berettyó-körösi vízsabályozó és ármentesítő társulat engedélyt a polgármesteri hivataltól. Ugyanis nevezett társulat igazgatósága hivatali helyiségét Plathy-féle házba teszi át, s így a vezeték a város tulajdonát képező Széchényi szállodára lesz áthelyezendő.

* **Érdekes sport-pör.** Müller Dávid, budapesti lakos kitűnő sportman a múlt évben N. Váradon is időzött pár napon át és a tornateremben mutatta be rendkívüli ügyességét. Ennek a magyarországi első bajnoknak érdekes pöréről hoz tudósítást egyik budapesti újság. Az Achilles-sportegyesület ugyanis amelynek égisze alatt a palicsi versenyek folynak, teljesen kiegyenlítettnek találta Müller Dávid sportérdemeit azokkal az érmeikkel s bajnoki és bikaviadori szallagokkal, amelyek a jó tüdejű fürgé sportman mellől már eddig is lelőgtak és jelvényekkel Müller Dávidnak adása maradt. Müller Dávid sportosztónétól vezetve, végre a törvény terére lépett és fogadási könyvet is nyitott arra, hogy az Achilles-sport-egyesület törvényesen is kényszeríteni fogják, hogy fizesse meg a két elismerő oklevelet, az érmeiket és a háromszázforintos kürtöt. Az első bíróság azonban meglepetést hozott Müller Dávidra, amennyiben kimondta, hogy ő voltaképpen fogadást kötött, ha pedig fogadott, akkor hajtsa is be nyereségét, mert ehhez a törvénynek semmi köze. Müller Dávid tovább vitte tehát jelvényeinek sorsát a Tábláig. Itt pedig az Achilles-sportegyesületet érte az a meglepetés, hogy a másodbíróság a sporthatalatlanság jelvényét odaigérte Müller Dávidnak azzal a megokolással, hogy ő nem fogadást kötött amikor tüdejének és erejének próbára tevésével versenyt tornászott, biciklizett, vagy galoppozott, hanem a kormány engedélye mellett alakult sportegyesület nyilvános versenyein vett részt, amelynek díjai a győztesnek kiadandók. Most még hátra lesz a döntő futam: a Kuria ítélete, amely végleg eldönti, vajjon Dávid győzte le Achilest, vagy az Achilles-egylet Müller Dávidot.

* **Elfogyott az igazolvány.** Említettük, hogy a kereskedelemügyi miniszter, némely póttakarmányfélék szállításának kedvezményében Biharvármegyét is részesítette. Ezen körülmény tudatása után a gazdák egész özöne vette igénybe a fent nevezett kedvezményt, úgy hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága által megküldött igazolványok (amely mellett a szállítások történtek) rövid idő alatt elhagytak. Az alispán most újabban ismét 50 drb igazolvány megküldését kérte a vasutigazgatóságtól.

* **Megparancsolt toaszt.** A szabadkai polgári kör a napokban közvesorát rendezett, melyen természetesen a felköszöntök sem hiányoztak. A hivatalos és nem hivatalos toasztok közben egyszer csak felállt az ottani városi utbiztos, aki rémtoasztó hirben áll és magasra emelte poharát.

— Halljuk! Halljuk! zugta a közönség.

Az utbiztos e sikertől elkapatva, csakugyan elkezdte mondókáját:

— Emelem poharamat arra, ki szemünk fénye, lelkünk büszkesége és öröme...

A társaság figyelve hallgatott, az utak gondozója pedig folytatá:

— Emelem poharam ő reá, a nagyra: Mamusich Lázár polgármesterünkre!

Iszonyu zürzavar keletkezett erre. Az emberek felugráltak, verték az asztalt és kiáltották:

— Eláll! Eláll!

— Nem lehet! felelte erre az utbiztos rengőleg flegmával.

— Miért? kérdék a kortagok elképedve.

— Mert a polgármester megparancsolta, hogy ezt a felköszöntőt mondjam el rá. Én pedig engedelmesebb hivatalnok vagyok.

Az utbiztos ur a másik pillanatban már az utat mérte. Tanulság: hogy Szabadkán a polgármesterre még hivatalos megrendelés folytán sem szabad dikeziókat mondani.

* **A közutak zárszámadása.** Nagyvárad város 1893. és 1894. évi közuti zárszámadását tegnap terjesztette be Sal Ferenc kir. tanácsos polgármesterhez Ragány János főszámvévő. A számadás adatai szerint az 1893. és 1892. évi bevételek 138025 kor. 42 fill., a kiadások 128103 kor.; e szerint a pénztári maradvány 9922 kor. 42 fill. — A vagyon leltár szerint a közuti alap cselekvő állapota 1109735 kor. 08 fill., a szenvedő állapotot 584439 kor. 48 fill. s így a tiszta cselekvő érték 525295 kor. 60 fill., a mi szemben az 1893. év végével kimutatott vagyonnal 53473 kor. 30 fill. szaporulatot mutat.

* **Obelisz a dévényi hegyen.** A magyar határ vadregényes dévényi várhegyén, Pozsony fölött, már a napokban hozzáfognak a milléniumi emlék építéséhez. Husz méter magas obelisz lesz ez, mely már messziről fogja jelezni az ezeréves Magyarország határát. A tervező bizottság, melynek tagjai: Thaly Kálmán orsz. képviselő, Romy Béla dr. miniszter titkár és Kuklay Béla állami főmérnök Pannonhalmán ugyanily obeliszket állíttat.

* **A ragadozó és kártékony állatoknak** méreg által leendő kipusztítására nézve a belügyminiszter rendeletet adott ki, mely előírja a mérgezés körüli eljárást, valamint az az ellen vetők megbüntetését is. Természetesen engedély nélkül a méreggel való pusztítást eszközölni senkinek sem szabad, hanem a törvényhatóság első tisztviselőjétől kell azt kérni. Akik a rendelet ellen vétnek 15 napig terjedhető elzárással és 150 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

* **Eichinger és a telepathia.** A Neues Wiener Tagblatt a következő különös dolgot mondja el, amely a telepathia titokzatos tudományának barátai körében bizonyára feltűnést fog kelteni. A lap közlése szerint Eichinger Gusztávnak, a bécsi ügyvéd gyilkosának a felesége egy álmát mondta el, a melyet a gyilkosság elkövetése előtt való éjszakán álmódott. Az asszony azt álmodta, hogy férjével hosszú fasorban sétált. Egyszerre a látóhatár elsötétült és elvesztette férjét szemé elől. Kiabálva nevével szólította, s a mikor hosszas keresés után megtalálta, férjét szörnyetegek vették körül. Mikor Eichingerné reggel felébredt, a levélhordó levelet hozott neki Eichinger nővérétől, a ki a levélben szintén mult éjjeli álmát írta le. Ő is Eichingerről álmódott. Vértüdőben ült, a melynek partján Eichinger borzasztó pillantásokat vetett feléje. Ezt a két álmot maga Eichingerné mondta el a férjének, mikor legutóbb vele a fogházban beszélt. Ugyanekkor Eichinger sirva kérte feleségét, hogy eszközölje ki, hogy a tárgyaláson tisztesebb ruhában jelenhessen meg és hogy megnőtt, őszülő szakálát leborotváltathassa.

* **Rendőri hírek.** Paprikát hintett a szemébe. Szabó Elekné nagyvárad lakos megjárta a szomszédnőjével. A gyermekek miatt összerpereltek és T. Jusztin egy csomó paprikát öntött a szemé közé. — A vadak. Szöllősy Balázs szerette, de az örültség szerette Baranyi Zsuzsannát. Már ki is voltak hirdelve, meg is lett volna a menyegző, ha az asszonyféle nem volna ingatag. S mert ingatag, Szöllősy egy hatalmas késsel akarta őt a hűség útjára terelni, de a nemes szándékában megakadályozta a rendőség. — Kapatos fővel hajtott. Nagy rémületet idézett elő vasárnap délután a nagyvárad Fő-utczán Márkus Mihály vidéki parasztember, a ki hatalmasan berugva kergette

lovait az uttesten végig. Igazán csak a jó Isten óvta meg tőle a járkelőket. Nagy nehezen megfékeztek a lovait és azután bekisérték, hogy kijózanodjon. Igazolás után szabadlábba helyezte.

— Fegi és Tógyer. Reich Fegit a kis 7 éves Marozsán Tógyer, bár tul vagyunk már a husvétii locsolódáson, meg találta locsolni. Ezen annyira dühbe jött a leány, hogy a kis fiut annyira elverte, hogy orrán-száján ömlött a vér. A vizsgálatot megindították.

* **APRÓ HIREK.** Az északi sark felfedezése. A londoni Pall Mall Gazette arról az érdekes dologról ad hírt, hogy Nanzen drnak, a hirneves kutatónak sikerült az északi sarkot felfedezni. Nanzen 1898. június 27-én indult el a Fram hajóval, hogy az áramlatokat követve, felkeresse az északi sarkot. Ugy látszik, hogy a dolog most sikerült neki. Nanzen az északi sarkon 2° hideg temperaturát konstataált. — A bátor felfedező a helyet a norvég zászlóval jelölte meg. — Az ázsiai kolera Pozsonymegyében. Hodos, pozsonymegyei községben, mint egy távirat jelenti, az odaváló Karácsonyi-család három tagja az ázsiai kolera félreismerhetlen tünetei közt néhány óra alatt meghalt. — Egy tó képződése. Róma közelében ritka természeti tüneményt észlelnek most a lakosok. Mint jelentik, Leprignano mellett tó képződik, melynek vize kéntartalmu. A tó kerülete már most is túlhaladja az egy kilométert. A környék lakosai nagy tömegekben mennek a tüneményt nézni.

A Bihar megyei Nemzeti Casinó évi közgyűlése.

— 1895. ápril 21. —

Vasárnap délután 4 órakor tartotta a Bihar megyei Nemzeti Casinó évi rendes közgyűlését a Casinó nagy termében.

Jelen voltak: Cziffra Gerő alelnök, Hoványi Géza pénztárnok, Cseresznyés Albert jegyző és pénztárnok, Br. Dóry József, Gyöngyössy Lajos, dr. Hoványi Ferencz, dr. Konrád Márk, Miskolczi Barnabás, Örley Kálmán, Szabó József, Szász Ágoston, Sal Ferencz, Tóth Dezső, választmányi tagok: dr. Baróthy Ákos, Böhm Ferencz, Komornyik Benedek, Hoványi Géza, dr. Hoványi Gyula, Mallász József, Kiss Elek, Mihelffy Adolf, Tóth Márton, Faliczky Viktor, Nyíry György, Kurovszky Ferencz, Sztarill József, Ternyei Antal, dr. Gyémánt Jenő, Lovassy Andor, dr. Frankó József, Frankó Endre, Markovics Márton, Osterlamm Ármin, Miskolczi György, Ragány János, dr. Bartha János, Fassie Pál, dr. Nemes Áron, ifj. Tisza Kálmán és Wallner Ödön rendes tagok.

Alelnök az ülést megnyitván, üdvözlö a szép számban megjelent tagokat és kéri a jegyzőt a választmányának a mult 1894. évről szóló jelentésének felolvasására.

A jelentés következőleg hangzik:

Tekintetes közgyűlés!

Egyesületünk 1894. évi pénztári számadásairól szóló jelentésünket a számvizsgáló bizottságnak a választmányhoz intézett jelentése alapján, a midőn megteszszük, mindenek előtt tisztelettel jelentjük, hogy az egyleti pénztárnok ur által bemutatott számadások mindenkben helyeseknek és okmányolva találtattak, miért is részére az 1894. évi számadások terhe alóli felmentvény kiadását indítványozzuk.

Magát a számadásokat a következőkben van szerencsénk ismertetni:

A tek. közgyűlésnek mult évi 533—1894. sz. határozatával a költségvetés következőkben lett megállapítva: Bevétel 8496 frt 40 kr., kiadásokra 8496 frt 40 kr. Ezzel szemben tényleg

I. Bevételek:

Az 1893. évi pénzmaradvány	1396 frt 40 kr.
Tagsági díjakból	4825 frt 68 kr.
Kártya jövedelemből	2307 frt 10 kr.
Tekeasztal jövedelméből	536 frt 84 kr.
Színházi bérletből	399 frt 20 kr.
Ócska kártyák, hirdlapokból	47 frt 11 kr.
Tőae összeg kamatából	182 frt 02 kr.
Beirási díjakból	115 frt — kr.

Összesen: 9809 frt 35 kr.

II. Kiadatott:

Házbérre	2115 frt 75 kr.
Személyzet fizetése	1592 frt — kr.
Világításra	945 frt 10 kr.
Fűtésre	377 frt 98 kr.
Hírlapokra	577 frt 33 kr.
Könyvekre és bekötésekre	377 frt — kr.
Telephorra	90 frt 47 kr.
Színházi bérletre	490 frt — kr.
Kártya beszerzésre	493 frt 20 kr.
Tekeasztal javításra	47 frt — kr.
Apróbb kiadásokra	564 frt 50 kr.
Előre nem látottakra	181 frt — kr.
Forgótőke tőkésítésére	400 frt — kr.
Beirási díjak betételére	115 frt — kr.
Összesen:	8306 frt 33 kr.

Ezek szerinti az 1894-ik évre előirányzott 8496 frt 40 kr. bevétellel szemben tényleg bevétel 9809 frt 31 kr., az 1894. évre előirányzott 8496 frt 40 kr. kiadással szemben pedig tényleg kiadatott 8306 frt 33 kr., vagyis pénztári maradvány a múlt évről 1503 frt 02 kr.

Az egyesület tőkevagyon a felmutatott takarékpénztári könyvek szerint következőkben lett igazolva:

A 131. sz. nagyvárad-i takarékpénztári betétkönyvecskében el van helyezve	4000 frt — kr.
A 2206. sz. könyvecskében	400 frt — kr.
Az 1114. sz. könyvecskében	162 frt 73 kr.
A 9819. sz. könyvecskében	610 frt 44 kr.
Készpénzállomány mint maradvány összeg	1503 frt 02 kr.
Tagsági díj hátralék	1680 frt — kr.
Tehát a tőke vagyon állaga	8356 frt 19 kr.

Mult évi jelentésünkben egyleti felszerelésekhez tartozó butor és könyvtári érték a leltár alapján 6925 frt 03 kr., jelen évben pedig beszereztetett 322 frt értékű butor; így az egyesület ingóságokbani vagyon értéke képvisel 7247 frt 03 krt, mihez hozzáadva a tőke vagyont, a Casinó összes vagyon az 1894. év végén 15.507 frt 22 kr.

A tagsági díjakból leírásba kérjük hozni, mint behajthatatlant 96 frtot.

Az egyesület tagjainak száma mult évi közgyűlésünk óta eltávozás és elhalálozás folytán kevesbedett 14 taggal, szaporodott 13-al. Az egyesület tagjainak száma jelenleg 330, a mult évi számaránynál több hárommal.

A pénztári maradvány kedvező állására való tekintettel indítványozzuk, méltóztassék az alkalommal is elrendelni, hogy a maradvány összegből 4000 frt, mint forgótőke, takarékpénztári könyvecskébe kamatozó tőkeként helyeztessék el.

A jelentés ezután kéri, hogy mivel igen sok tag tagsági díjaival hátványban van, némelyik még több évről is, hatalmaztassék fel a Casinó ügyvédje azzal, hogy mindazok ellen, ki az 1894. év végéig hátrányban lévő tagsági díjakat f. év július 1-ső napjáig felszólítás daczára is be nem fizetik, peres eljárást tegyen folyamatba a tagdíjak behajtása miatt.

A jelentés előterjeszti, hogy a Casinó az egyesület intencziójához képest a »Magyar műkertészek és kertgazdák« országos egyesülete által Nagyváradon rendezett műkertészeti és kertgazdasági kiállítás részére két darab 20—20 koronás aranyat szavazott meg díj gyanánt.

A nagyterem alsó végén lévő ócska tekeasztalnak eladatását indítványozza, s helyette egy modernebb, a mai igényeknek megfelelő kisebb játék asztal beszerzését.

A jelentés továbbá kiemeli, hogy báró Gerliczy Félixnek; a Casinónak éveken át volt elnöke, halála alkalmából az elhunyt ravatalára koszorút helyezett s az özvegyhez és családja-hoz részvétiratot intézett.

A részvétnyilatkozatra az özvegy a következő levelet intézte a Casinó elnökségéhez a maga és családja nevében:

A »biharmegyei nemzeti Casinó« igen tisztelt Elnökségének!

Nagyvárad.

Nagy veszteségünk fájó érzetében vigaszul szolgált szeretett vármegyénk ezen kiváló társadalmi intézetének, a biharmegyei nemzeti Casinónak oly megleghangu részvétkifejezése, melyből a veszteség mérlegelése után azon

balzsamként szolgáló biztosítást nyertük, hogy megboldogult jó férjem, családom oszlopának emléke megőriztetik és így feledésbe nem fog menni soha.

Mi, kiknek nemes és tiszta élete megszünetése által oly nagy fájó seb ejtetett szívünkön ösmertük őt legjobban és tudjuk, mily meleg szeretettel vette körül a biharmegyei nemzeti Casinót még azután is, amidőn gyöngékedései miatt a közbizalomból évtizedeken viselt megtisztelő elnöki állásától visszavonulni jónak látta, és mily boldog volt, ha arról csak beszélhetett is; éppen azért igen jól esett az elismerés őszinte szavaival kifejezett részvét nyilvánítás.

Amidőn tehát ezen általunk nagyrabecsült igaz részvét kifejezésért a biharmegyei nemzeti Casinó elnökségének úgy a magam, mint családom hálás köszönetét kifejezem, egyszersmint kérem, megszomorodott szívünk ezen hálás érzetét az egyesület összes tagjaival közölni szíveskedjék.

Hálánk ismétlése után vagyok

A biharmegyei nemzeti Casinó igen tisztelt Elnökségének

Nagyvárad, 1895. márczius hó 21.

kiváló tisztelettel

őzv báró Gerliczy Félixné,
sz. Kornis Luiza grófnő,
csillag-keresztes hölgy.

Nem különben bejelentjük, hogy az egyesületi pénztárnok: Hoványi Géza ur ebbeli tisztéről a választmányhoz intézett nyilatkozatában lemondott rendkívüli elfoglaltatása miatt miután a választmány kérése szava lemondásának visszavonására hatálytalan maradt, sajnálatlalt tudomásul vesszük és indítványozzuk, hogy azon odaadó működésért, melyet az egyesület irányában 12 éven át kifejtett a kaszinó fejezze ki iránta hálás köszönetét és elismerését jegyzőkönyvileg is. (Egyhangulag elfogadjatik.)

Ezután pénztárnoknak dr. Hoványi Gyula kir. jogakadémiai tanárt egyhangulag megválasztották, ki rövid szavakban mondott köszönetet a megtiszteltetésért s ígérte, hogy ezt a tisztelet hasonló buzgalommal fogja betölteni, mint boldogult atyja és bátyja, kik 35 évig közmegelegedésre vezették e fontos hivatalt.

Az év folytán elhalt Beöthy Andor és Kiss Elek tagok helyére, továbbá a kisorsolási eljárás következtében hivatalból választás alá eső tagok helyére megválasztottak illetve megmaradtak továbbra is val. tagoknak: Dr. Hoványi Ferencz (32 szavazat), Király Viktor, Örley Kálmán, Rádl Ödön, Szabó József, Stern Jakab, Szunyogh Péter 35—35 szavazattal; Balázs-házy Bertalan 3 évre (17 szavazattal.) Szavazatot kaptak még: Radnay Farkas (12), Zeley János (6), Kiss Elek (4), Wallner Ödön (1).

Végül megállapították az idei évre szóló költségvetést 8671 frt 02 kr bevétel és 8271 frt 02 kr kiadásban, minek következtében marad a javaslatba hozott tőkésítésre 400 frt.

Egyéb tárgy nem lévén, a gyűlés 5 óra után véget ért.

Irodalom és művészet.

Recht Sándor hangversenye.

— Ápril 22. —

Recht Sándor, a tehetséges hegedűművész tegnap bebizonyította, hogy Nagyvárad, mint szülővárosa csak büszke lehet reá.

Az ambíciózus fiatal ember vissza-vissza tér Nagyváradra, hogy tanujelét adja újabb és újabb előhaladásának.

Aki a tegnapi hangversenyt végig hallgatta, annak lehetetlen is a haladás elismerését Recht Sándortól megvonni.

A műsor valamennyi általa előadott száma mély érzéséről, precise magasabb niveau álló játékaról tett tanúságot és a közönség tetszését vivta ki, de különösen Hubay »Alkonyat« című hangulat-képével zajos tapsokat aratott.

Nem kevés része volt azonban az est sikerében Petrus Erzsike kisasszonynak Donizetti »Borgia Lukreczia«-jából énekelt két részletet

s Batty »Felejtteni« című legújabb dalát adta elő.

A kisasszony hangja kellemes s különösen a felsőbb régiókban csengő és iskolázott.

Batty Endre zenetanár ismert bravouros játékaival kísérte a hangversenyzőket.

Legnagyobb hatást azonban utolsó ponttal (Czigánydalok) érte el a hangversenyző s szünni nem akaró tapsviharral koszoruzta a jelen volt közönség.

A hangverseny egyáltalán úgy szellemi, mint anyagi tekintetben kitűnően sikerült.

Közönség disztinguált és szép számmal volt jelen.

M. J.

— »Politikai Hetiszemle.« A folyó április hó 21-én megjelent ez idei 16-ik számnak tartalma a következő: Politikai alternatívák, írta R. Belföld; Millénium és Bánffy-kormány, írta Veritás. Külföld: Japán és Kína békéje, írta Székely Sámuel. Közgazdaság: Vasutállamosítások, írta Plutó. Tőzsde és pénzügy, Kiállítás: Milléniumi felvonulások. Irodalom: Ferencz Ferdinánd kir. herceg könyve. Művészet: Fra Girolamo, írta Cassius. A Hétről.

— »Herkó Péter.« A közneveltségnek s nagy elterjedtségnek örvendő, egyetlen kath. élelplapnak ez idei 16-ik száma a szokott, gazdag és változatos tartalommal jelent meg. A jobbnál jobb szöveget igen sikerült illusztrációk élénkítik. A jól és érdekesen szerkesztett élelplapnak előfizetési ára egész évre csak 4 forint.

„Ügyvédek Közlönye.“ A folyó évi 17-ik számnak tartalma: Éjfél tárgyalások, írta dr. Ö. M. A kiigazítási keresetekről, írta Osváth Imre törvényszéki bíró. Kérdések és feleletek dr. W. J.-től. Jogesetek az új sommás eljárásban. Egyéb jogesetek. Vegyes közlemények. Értesítés a budapesti felsőbb bíróságoknál levő ügyekről.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:

Budapestről 2-12, 7-08,
1-50, 7-15 — 3-46.
Kolozsvárról 2-18, 10-44,
11-41, 8-00, 8-38.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.
Aradról 9-32.
Vaskóh-Belényesről 11-28,
9-07.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22

Indul:

Budapest felé 2-25, 8-43,
11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvár felé 2-19, 7-15,
2-24, 4-00, 12-05.
Szeged felé 4-25, 7-33,
10-15.
Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényes felé 5-10,
2-10.
Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

REGENY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Írta: Edhor J.

(18)

Fordította: Veress Zsigmond.

(Folytatás.)

— Nordenflicht Gisbertnek tehát mikor született egy körülbelül négy évvel idősebb fivére volt, ezzel atyja egy rövid sürgős látogatást tett rokonainál s onnan egyik sem tért vissza. Hosszas sikertelen keresés után végre a hullákat a környékbeli hegyek között feltalálták. Meg valának gyilkolva. A kocsi is valamivel odább átlőtt homlokkal az uton feküve találták. A gyilkost egész mostanig áttörhetlen homály fűdi el, s mely csak az örökkévalóságban világosodik ki. Különös, hogy a hullák nem voltak kirabolva. A bosszu munkájának sem volt betudható, mert nagybátyját az egész környékben szerették.

— Nagynénem pedig a rettenetes hír halatára, miután Gisbertnek életet adott, meghalt; nem volt képes elviselni a rettenetes hírt. Gisbert most egyedül áll a világban. Nem retentő eset ez?

— Bizonyára, Nordenflicht bárónő, s a szomorú esemény bizonyosan árnyat vetett rokona lelkületére?

— Ő komolyabban fogja fel az életet mint én, de általában bírja az én gondtalan

természetemet. O akkor fiatalabb volt, hogy sem a csapást felfoghatta volna; s nem is beszél róla szívesen.

Felix visszagondolt nagybátyja kérésére, hogy a fiatal báró irányába soha más, mint csak jó mutasson. Ismerte talán az ő családja történetét? . . . Rokonszenyből sürgette az ígéretet?

— Hová gondol ön, Halden tanár ur?
Felix feleszmélt.

— Bocsanat bárónő, távol voltak gondolataim.

Azt látom . . . hová gondolt tehát ön?

— Egy csendes temető szegletében lévő borostyánokkal környezett szerény sirra.

— Ah, Alojziára gondolt, a kiről nekem ön beszélt?

— Igen, Alojziámra.

— De hisz az nem volt özne rokona!

Ella izgatottnak látszott.

— Nem, de volt védszellemem.

— Szegény ó francia lelkésznek gondolom az ön védszellemét esoszogó léptekkel, vízözön előtti ruhában, — csufolódék Ella. Szemei haragosan szikráztak, felugrott, széles mellét kifeszíté, mintha lélekzetet kellene vennie a feleletre. De ajkaira még sem jött szó. Karjait egymásba fonta, fejét daczosan hátra vetette és szemeit, a hasonlíthatlanul szép szemeket lesújtóan és csaknem megsemmisítő tekintettel hordozá végig a remegő alakon.

— Ismét e tekintet, melytől én oly kimondhatatlanul félek. — nyögé Ella a legnagyobb felindultsággal. — Mert hisz én mit mondtam, hogy egy büntet, mint egy ügyetlen gyermeket? Ne nézzen ön rám oly haragosan, én azt nem viselem el! És én nem is hallgathatom, hogy ön úgy beszél a halottakról és nagybátyjáról, mintha azok a szentség foglalatja és a legmagasabb tökély volnának. Az felizgatja velem, ha én az ön nyugodt valóját oly hidegnek s vonakodónak látom velem szemben. Mit tettem én? kérdezém nem egyszer, szóltam-e csak egy kis szétgyöngédtelenül istenített nagybátyja magasztos alakjáról? Még nem volt más óhajításom mint azon forró kívánságom, hogy egészen az öné legyek, de csak én és senki más . . .

Lángoló pir borítá el a szép arcot, e czel-talan és fájdalmas vallomásnál. Szemeit kezével eltakarta s megszegeyenülve ereszkedett helyére vissza.

Felix panaszosan nézett fel az égre.

Megsemmisítésért könyörgött oda? Vagy tán felhányt a kék égnek, hogy e szép, oly sok fájdalmat okozó rokonszenves gyermeket szeretnie kell?

— Bocssáson meg nekem, — kéré egy kis szünet után édes lány hangjával a lányka, a mellette ábrándozót.

— Én ép oly jó s ép oly szelid fogok lenni, mint a boldogult Alojzia. Ön tudja, hogy szemeim előtt nem lebegnek nagy remények, mint önnek, a mi után törekedjem. Én gyermekjáték közt és állásom előítéleteiben vagyok nevelve és nem valék képes még soha sem levetkőzni neveltetésemet. Én az ön közelében, már is sokkal jobb vagyok. Miért nem hat ön rám többre?

Felix komolyan rázá meg fejét.

— Ne utasítson el engemet magától. Oh kérem segítsen nekem, hogy Alojziához hasonló lehessenek. Nem akar ön engemet Halden ur meghallgatni? — Nem akar ön megbocsátani nekem?

— Akarok Nordenlicht bárónő.

— Ezer köszönet, . . . ha tudná ön . . .

Ella visszautasítá további szavait s aggodalmasan figyelte a komoly férfit.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A nunczius elutazása.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) Agliardi pápai nunczius ma délelőtt özv. Cziráky Jánosné grófnőt és Kautén Károlyt fogadta. Tíz órakor meglátogatta a nuncziust Vaszary hercegprímás, ki tegnap érkezett a fővárosba. háromnegyed

12-kor bucsuebéd volt a papnevelő intézetben, mely után a 2 óra 5 perces vonattal Palotay László n.-váradai apátkanonok és Bundala Mihály közp. papnevelő intézeti lelkiigazgató kíséretében Nagyváradra utazott. Az indóházba kikisérték br. Hornig veszprémi püspök, gr. Zichy Nándor, Pázmándy Dénes és mások.

Keresztény szociális gyűlés.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) Madridban tegnap nyílt meg egy püspök elnöklete alatt az első spanyol katolikus munkás klub. Az elnök beszédet mondott a szociális problémáról, a melyet csak az egyház oldhat meg. A megnyitáson a hadügyminiszter, több tábornok és nagy közönség volt jelen. — A munkások éltették a pápát.

Inzultált képviselő.

Budapest, április 22 (Saját tud. táv.) Ma hajnalban a szentesi vasuti állomás vendéglőjében Mátéffy Kálmán dorozsmai főszolgabíró az olvasással foglalkozó Sima Ferenc országgyűlési képviselőt oroszva megtámadta éz botjával teljes erővel homlokra sujtotta. Az ütésre Simát elborította a vér; de csakhamar fölugrott és ellenfelét leverte a földre. Ennek azonban siberült elmenekülni.

Egyházipolitika a szakbizottságban.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) A képviselőház közoktatásügyi bizottsága ma délelőtt 10 órakor tárgyalta a vallásszabadságról szóló törvényjavaslatot és a főrendek által kihagyott szakaszt újra bevenni határozta Wlassics miniszter indítványára.

A szerb szkupesina megnyitása.

Budapest, április 22. (Saj. tud. táv.) A szkupesina megnyitására Sándor király ma reggel Milán kíséretében Nisbe utazott. A miniszterek már tegnap este utaztak oda, Stefanovics igazságügyminiszter kíséretével, aki Natália fogadása végett Belgrádban marad. — A szkupesina ünnepélyes megnyitása csak néhány nap múlva várható, addig az alakuló és szervezkedő ülések foglalják el az időt. — Többen a királytól kinevezett képviselők közül visszautasították a kinevezést.

Egy katonai őrzőát áldozata.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) A Sopron mellett fekvő Wandorf község korcsmájában a katonai őrzőát egy elűnt bakát keresett az éjjel és miután a korcsmában egy katonasapkát talált, természetesen annak gazdája után tudakozódott. A civilt vendégek valószínűleg kötekedtek az őrzőát vezető altiszttel, ki már kimenőfélben visszafordult és a

Az angolok Indiában.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) A csitráli angol őrseget erősen szorítják a benszülöttek, úgy hogy az angol felmentő hadsereg attól fél, hogy későn érkezik.

korcsmaterembe lövették. A lövés Reiter Antal ácsot halálosan és még három vendéget könnyen megsebesített.

Török-albán összeütközés.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) Cettinjéből jött távirati tudósítás szerint az albán lakosság Plava mellett összeütközött a török katonasággal. Mindkét részről vannak halottak és sebesültek.

A bécsi ügyvéd gyilkosa.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) Ma kezdte tárgyalni a bécsi esküdtszék Eichinger Gusztáv, Rothziegel ügyvéd gyilkosságának bünpörét. Az ügyész kötélt általi halált kér a gyilkosra, aki beismérésben van.

Angol minisztertanács.

Budapest, április 22. (Saját tud. táv.) Londoni távirat jelenti, hogy holnap angol minisztertanács lesz a japán-kinai békekötés tárgyában. Az angol kormány nem osztja Oroszország nézetét e békekötés tekintetében; mert szerinte egyáltalán nincsen ok az intervenczióra. Az angol lapok csodálkozásuknak adnak kifejezést, hogy Francia és Németország készek támogatni Oroszország föllépését a japán békefeltételek ellen.

K ö z g a z d a s á g.

A répa felmagzása.

Tudvalevőleg a répafélék (szukor-, takarmány-, tarló-, vörös-répa (czékla) a két éves növényekhez tartoznak, mégis gyakran tapasztaljuk, hogy már első évben fel szokott magzani. Ha a felmagzás csak sporadice jelentkezik, ez esetben nem tekinthető különös nagy bajnak, azonban néha tömegesen mutatkozik, s ekkor már érzékeny kárt okoz a gazdának.

Az első évben felmagzott répamag e tulajdonságát átörökíti utódjára, azért nagy óvatosság kívántatik a magvásárlásnál, minden esetben azonban biztosabban jár el a gazda, ha maga természeti magszükségletét s ehhez csak teljesen egészséges, közep nagyságu, belül nem üres, súlyos gyököket használ. Hogy pedig menél tökéletesebb magot nyerjünk, nemcsak tanácsos, de okvetlenül szükséges is, hogy a gyenge mellékajtásokat eltávolítsuk s virágzás után a többi ágak felső részeit is, hol a mag sokkal kisebb, tehát tökéletlenebb marad lecsipkedjük.

A felmagzási hajlammal bíró répa szárát hiába vagdaljuk le bármily korán mellékajtásai ismét csak szárba indulnak, gyöke pedig kicsi és fás lesz.

A répa elhullott magva többnyire még öszszel kell ki, s gyakran épen, minden kár nélkül telet ki. Az ilyen répa kivétel nélkül fel szokott magzani s hiába örül némely gazdaszszony, hogy így korán hozzájut elültetni való czéklerászához, kevés ebben a köszönet, mert csak apró taplós és fás élvezhetetlen gyümölcsöt kap.

Végre az is tapasztalati tény, hogy két éves magból termelt répa kevésbé hajlandó a felmagzásra, mint az egy éves répa magból termelt.

Kelt, Nagyváradon, 1895 április hó.

Rimler Pál.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. április 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — —	123.1/2
Magyar koronajárdék	— — — —	99.35
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — —	126.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — —	104.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — —	124.50
Magyar földterhmentesítési kötvény 4%	— — — —	98.75

Italmérségi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	151.—
Osztrák járadék papírban	101.50
Osztrák járadék ezüstben	101.50
Osztrák járadék aranyban	123.75
Osztrák korona járadék	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1085.—
Magyar hitelbank részvény	456.50
Osztrák hitelintézet részvény	391.20
Osztrák-magyar államvasuti részvény	429.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	969.—
Német birodalmi márka	59.85
London vista	122.50
Paris vista	48.60
20 márkás arany	11.60

NYILTTÉR.

FEKETE és kék KANGARN
öltönyök 15 frt,

divatos Cheviot öltönyök 12
és 17 frtért kaphatók.

NEUMANN M.

férfi-ruha-üzletében
Nagyváradon

csakis Bémer-tér, Kishídő.

(Czégemet hasonnevű
czéggel kérem össze nem
téveszteni.)

Vidéki megrendelések után-
vét mellett eszközöltetnek.

Meg nem felelő áruk szive-
sen kicseréltetnek.

26—75

TÓTH LAJOS

Hardtmuth-féle porcellán és majolika,
ugyszintén saját készítményü

tűzálló kályha, kandalló, takaréktűzhely és fürdőkád

NAGY RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Kis-Fürdő-utca 466. szám a. (Saját ház.)

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

Van szerencsém becses tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, Kis-Fürdő-utczán (saját ház) évek óta fennálló **KÁLYHA-RAKTÁRAMAT** megnagyobbítottam és a Hardtmuth (Budweis) czéggel való előnyös üzleti összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy a saját, valamint a külföldi gyártmányu legjobb minőségü

kandallók, kályhák, takaréktűzhelyek és fürdőkádak

készítését a legolcsóbb árak mellett eszközölöm és árusítom el.

Régi kályhák, takaréktűzhelyek átrakását és javítását pontosan teljesítem. Ez alkalommal felhívom becses figyelmét

a Hardtmuth-féle kályhák, kandallók, takaréktűzhelyek és fürdőkádakra,

melyekből helyben kizárólag *csakis én vagyok jogosítva raktárt tartani.*

Ennélfogva úgy a helybeli, valamint a fővárosi czégek bármelyikével csin, választék és olcsóság tekintetében versenyzem.

Kályháim jóságá, tartósságá és fűtő képességeért teljes szavatosságot vállalok.

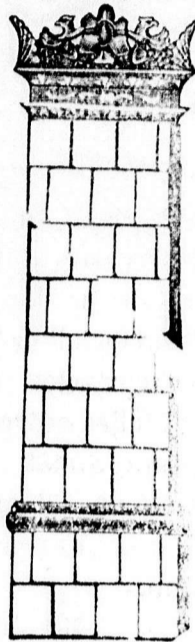
Elvem törekvéssel oda juthatni, hogy a mai előhaladott korszellem igényeinek jóminőségü és izletes kivitelben, megfelelő szolid árak és pontos kiszolgálással megfelelhessenek.

Azon reményben, hogy e nembeli szükségleteit nálam fogja beszerezni, becses pártfogását kérve, maradok

kitünő tisztelettel

Tóth Lajos,
kályhás.

(85) 4—25

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Feltünő női confectionő ujdonságok

az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek

a legjutányosabban beszerezhetők fönti czégnél.

Kiterjedt üzleti összeköttetéseink, valamint **gyár- és export-üzletünk** folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

(75) 15—20

egyetlen czég sem versenyezhet.

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piacz.